

نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری شهرهای ساحلی در سال‌های ۱۳۶۸-۱۳۸۸؛ مورد مطالعه: شهر نوشهر

Role of Urban Management in Sustainable Development of Tourism in Coastal Cities in 1989 – 2009; Case of Study: Noshahr city

A. Hosaini^{1*}, M. Pourzal², R. Vaissi³

سیدعلی حسینی^{۱*}، مریم پورزال^۲، رضا ویسی^۳

Accepted: 12/10/2014

Received: 11/08/2013

پذیرش: ۹۲/۰۵/۲۰

دریافت: ۹۰/۱۱/۰۹

Abstract

Today, sustainable tourism industry plays so important role in economic and social development of countries that economists consider it as an engine of development in coastal areas. Developing of this industry in the world needs management system efficiency, strengthening infrastructures and improving the necessary capacity. Noshahr city due to its particular geographical conditions, beautiful beaches and the port and airport has a great, potential to attract of foreign and domestic tourists. Increasing of tourism in this region, with inadequate planning and weaknesses of infrastructures and tourism management has negative environmental, social and economic effects. Therefore, this study is trying to recognize the role of management in tourism development of Noshahr and providing appropriate solutions for sustainable development of tourism in the city. This is a field research based on a cross-sectional method. The statistical community is the residents of Noshahr with 42,175 people. Of these, 350 people has been selected according to Morgan. In this study, the statistical test the Spearman correlation coefficient is used in spss software. The results indicate a meaningful and positive correlation among the characteristics of city managers, changes of tourism facility growth and sustainable development of tourism. They also show lack of a meaningful relationship between changes of coastal lands' usages and sustainable development of tourism. In addition, these findings indicate a positive and meaningful correlation among the variables coastal planning, coordination of tourism-related organizations, employment opportunities, development of retail services and necessary infrastructures, building campaigns, organizing rental houses, notification, seasonal inspections and continuous monitoring of the sustainable development of urban tourism.

Keywords: urban management, coastal improvement, sustainable coastal tourism, Noshahr coastal city.

چکیده

امروزه صنعت گردشگری پایدار آنچنان در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها نقش دارد که اقتصاددانان آن را به‌عنوان موتور توسعه نواحی ساحلی تلقی می‌نمایند. توسعه این صنعت در دنیا، به کارآمدی نظام مدیریتی، تقویت زیرساخت‌ها و بهبود ظرفیت‌های لازم نیاز دارد. شهر نوشهر به دلیل داشتن شرایط خاص جغرافیایی و سواحل زیبا و وجود بندر و فرودگاه، پتانسیل زیادی در زمینه جذب گردشگران خارجی و داخلی دارد. گسترش جریان‌های گردشگری در این منطقه، با برنامه‌ریزی نامناسب و ضعف زیرساخت‌ها و مدیریت گردشگری اثرات منفی زیادی از لحاظ زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی در پی داشته‌است. بر این اساس این تحقیق، در پی شناخت نقش عوامل مدیریتی در توسعه گردشگری شهر نوشهر و ارائه راهکارهای مناسب جهت توسعه پایدار گردشگری در این شهر است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی و نوع آن پیمایشی است. جامعه آماری، ساکنان شهر نوشهر با ۲۱۷۵ نفر بوده که طبق جدول مورگان از این تعداد ۳۵۰ نفر انتخاب شده‌است. در این تحقیق، برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون آماری ضریب همبستگی اسپیرمن در محیط نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس (Spss) استفاده شده‌است. نتایج یافته‌ها بیانگر رابطه مثبت و معنادار بین ویژگی‌های مدیران شهری، تغییرات رشد تسهیلات گردشگری و توسعه پایدار گردشگری و نیز عدم وجود رابطه معنادار بین تغییر کاربری اراضی ساحلی با توسعه پایدار گردشگری است. در ضمن این یافته‌ها بیانگر رابطه مثبت و معنادار بین متغیرهای برنامه‌ریزی‌های ساحلی، هماهنگی سازمان‌های مرتبط با گردشگری، ایجاد فرصت‌های شغلی، توسعه خدمات خرده‌فروشی و توسعه زیرساخت‌های لازم، احداث کمپین‌ها، سازماندهی خانه‌های اجاره‌ای، اطلاع‌رسانی، انجام بازرسی‌های فصلی و نظارت مستمر با توسعه پایدار گردشگری شهری است.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، توسعه ساحلی، گردشگری پایدار ساحلی، شهر ساحلی نوشهر.

1. Prof. of Geography, Payame noor University, (hosieniali@pnu.ac.ir).

2. M.A of Geography and Urban planning, Payame noor University (vaisireza@yahoo.com).

3. PhD Student of Geography and Urban planning, Kharazmi University (m.poorzal@yahoo.com).

۱. استادیار، جغرافیا، دانشگاه پیام نور (نویسنده مسئول). (hosieniali@pnu.ac.ir)

۲. کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه پیام نور، (vaisireza@yahoo.com)

۳. مدرس دانشگاه پیام نور استان گیلان و دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه خوارزمی، (m.poorzal@yahoo.com)

مقدمه

برخورداری از ویژگی‌های طبیعی و آثار تاریخی، فرهنگی و هنری، امتیاز بسیاری در فعالیت‌های گردشگری دارد (Ghazi, 1995: 15). همچنین ایران از لحاظ آب‌وهوایی و آثار تاریخی موجود، جزو ۹ کشور نخست دنیا است و از لحاظ جاذبه‌های اکوتوریستی در میان ۱۰ کشور برتر دنیا قرار دارد (Armaghan, 2007: 236). در حالی که سهم ایران از درآمد ۴۰۰ میلیارد دلاری توریسم دنیا کمتر از ۵ درصد است. اما این مقدار، میزان واقعی درآمد ایران نیست. درآمد سالانه ایران بسیار پایین‌تر و کمتر از ۵ درصد سهم توزیع است و در میان کشورهای دنیا، در رتبه ۹۲ قرار دارد. تدابیری مانند توجه به صنعت گردشگری، سرمایه‌گذاری در آن، مدیریت و همچنین انجام تحقیقات در جهت رفع چالش‌های آن ضروری هستند. در نقد گردشگری ساحلی ایران می‌توان گفت که اولاً هنوز گردشگری ساحلی در ابتدای کار خود است و جایگاه واقعی خود را در برنامه‌ها و طرح‌های توریستی به دست نیاورده است؛ ثانیاً برنامه‌ریزان اقتصادی، در ستانده‌های اقتصادی، کمتر به گردشگری ساحلی به‌عنوان صنعتی درآمدزا، کارا، بدون آلودگی و بدون صرف هزینه زیاد و نیز به‌عنوان صادرات نامرئی که موجب کاهش فقر و ایجاد مشاغل مؤثر می‌شود، توجه کرده‌اند (Ghanbari, 2004: 55).

شهر بندری نوشهر با برخوردار بودن از شرایط خاص جغرافیایی و داشتن سواحل مناسب، هر ساله شمار زیادی از مسافران داخلی و خارجی را جذب می‌نماید. وجود بندر نیز بر اهمیت این شهر افزوده است. گسترش جریان‌های گردشگری در منطقه مذکور، فقدان برنامه‌ریزی و مدیریت کارآمد، اثرات مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی و محیطی را در پی داشته است. هم‌اکنون شهر نوشهر با مسائلی نظیر تغییرات شدید کاربری اراضی و پیامدهای اکولوژیکی، ساخت و سازهای بی‌رویه، افزایش کاذب قیمت اراضی، افزایش نابرابری اقتصادی، اجتماعی در بین ساکنین شهری، آلودگی صوتی، تخریب حریم منابع طبیعی نظیر دریا و مانند آن روبه‌رو گردیده است. از این‌رو بررسی اثرات مثبت و

بیشترین تقاضای توریسم ساحلی از سال ۱۹۴۵ شروع و باعث رشد تقاضا در کل زمینه‌های گردشگری شد و به تبع آن تقاضای توریسم شهر نیز توسعه یافت (Mahdavi, 1382: 15-20). امروزه صنعت توریسم بر اقتصاد بسیاری از مناطق ساحلی به‌ویژه کشورهای جزیره‌ای کوچک برتری یافته است؛ به‌عنوان مثال توریسم بیش از ۹۵ درصد درآمدهای اقتصادی کشورهای مالدیو و تنها منبع درآمدهای ارزی این کشور را تشکیل می‌دهد (Brown et al, 2000: 45). این صنعت در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورها نقش به‌سزایی دارد به‌طوری که اقتصاددانان آن را به‌عنوان موتور توسعه تلقی می‌کنند. هر کشور، شهر یا منطقه باید بتواند با مزایایی بیش از ایجاد زیرساخت‌های گردشگری خود و عرضه محصول و خدمات مناسب، مسافران را جذب نماید و تصویر خوبی از خود در ذهن گردشگران به جا بگذارد (Ibrahimi et al, 2010: 2). توجه به صنعت گردشگری موجب ایجاد تأثیرات و تغییرات اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و حتی محیطی در هر کشور می‌شود (Perace, 1989: 34). سهم اقتصاد سفر یک شغل از ۱۲ شغل جهان است (Majles & Pajohesh, 2003: 221-257). در سال ۲۰۱۰ تعداد مشاغل بخش سفر و جهانگردی به ۲۵۱/۶ میلیون یا ۹/۱ درصد از کل مشاغل جهان خواهد رسید (World travel and tourism council, 2001: 13). تعداد جهانگردان بین‌المللی در سال ۲۰۰۰ به ۶۹۸ میلیون نفر و درآمدهای حاصل از جهانگردی بین‌المللی به ۴۷۵/۹ میلیارد دلار رسید (WTO, 2001: 8). هدف عمده سازمان جهانی جهانگردی افزایش تعداد سفرهای بین‌المللی تا سقف ۱/۱ میلیارد در سال ۲۰۱۰ و ۱/۶ میلیارد در سال ۲۰۲۰ است (Baghay, 2008: 11). بررسی پیشینه گردشگری بیانگر سفر سیاحان، دیپلمات‌ها، بازرگانان، باستان‌شناسان، محققان و افراد کنجکاو به ایران، به‌دلیل پیشینه تاریخی و توانمندی محیطی و اقلیمی آن، است (Mostafay, 2006: 55). کشور ایران با برخوردار بودن از مشخصات جغرافیایی ویژه در منطقه خاورمیانه و نیز

شده‌اند (Kerjacie and morgan, 1970: 607-610).

پیشینه تحقیق

با توجه به اهمیت نقش مدیریت گردشگری در توسعه کشورها و همچنین پیامدها و اثراتی که این موضوع بر روی ساختار اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، کالبدی و زیست-محیطی جوامع شهری کشورها می‌گذارد، تحقیقات و مطالعات مختلفی از سوی محققین و دانشمندان در این زمینه صورت گرفته‌است که به برخی از آنها اشاره می‌شود:

۱. در تحقیقی در ویرجینیای غربی آمریکا، با استفاده از روش پرسشنامه‌ای دلفی و ترکیب خطی-وزنی، معیارها و شاخص‌هایی برای ارزیابی مقاصد طبیعت‌گردی در منطقه مورد مطالعه در نظر گرفته شده‌است. نتایج تحقیق در نهایت منجر به ایجاد یک سیستم ارزیابی ۹ معیاره برای ارزیابی شرایط مقصد گردشگری و یک سیستم ۷ معیاره برای ارزیابی نحوه مدیریت مقصد گردشگری شده‌است (Bender, 2008: 14).

۲. در تایوان محققان با استفاده از تکنیک دلفی، معیارهای ارزشیابی را برای مدیریت سایت‌های گردشگری شناسایی کردند. افراد محلی، جهانگردان و مدیران بخش گردشگری مورد مصاحبه قرار گرفتند و در پایان سیستم معیارهای طبیعت‌گردی پایدار به‌منظور مدیریت سایت‌های گردشگری مورد مطالعه تعریف شد (Tsaour, et al, 2006: 640).

۳. در سال ۲۰۰۷، تحقیقی در رابطه با شاخص‌های اصلی گردشگری پایدار در مالزی انجام شد. نتیجه تحقیق نشان داد که عوامل زیستی از جمله تنوع زیستی، شرایط فصلی، مدیریت زباله‌ها و منابع آبی و توزیع آن‌ها به‌عنوان شاخص‌های کلیدی تحقق گردشگری پایدار در منطقه پالونگی جنوبی مطرح هستند (The & Cabanban, 2007: 999).

۴. در منطقه ساحل مرکزی غرب استرالیا جهت برنامه‌ریزی و مدیریت گردشگری، محققان، با استفاده از روشی ساده و ابتکاری برای ارزیابی کیفیت و کمیت منابع طبیعی و اولویت‌بندی ۶۵ سایت جهانگردی، ابتدا به دسته‌بندی منابع طبیعی، ارزیابی عوامل چشم‌انداز، ارزیابی دسترسی و

منفی صنعت گردشگری در منطقه مورد مطالعه در جهت بهبود تأثیرات منفی درک‌شده از سوی جامعه میزبان و در نهایت دستیابی به توسعه گردشگری پایدار امری ضروری برای مدیران شهری به‌نظر می‌رسد.

این تحقیق با دید ترکیبی و با هدف تحلیل نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری نوشهر، به رابطه متقابل بین مدیریت و توسعه صنعت گردشگری پرداخته‌است و در پایان راهکارها و پیشنهادهایی جهت توسعه این صنعت ارائه می‌دهد.

سؤالات تحقیق

۱. آیا بین ویژگی‌های فردی مدیران شهری و توسعه پایدار گردشگری در شهر نوشهر رابطه وجود دارد؟
۲. آیا بین مدیریت زیرساخت‌های گردشگری و توسعه گردشگری پایدار در شهر نوشهر رابطه وجود دارد؟
۳. آیا بین کاربری اراضی ساحلی و توسعه پایداری گردشگری ساحلی رابطه معناداری وجود دارد؟
۴. نقش تغییرات رشد تسهیلات گردشگری در توسعه پایدار گردشگری در شهر نوشهر چگونه است؟
۵. آیا برنامه‌ریزی محلات ساحلی در گردشگری پایدار شهری تأثیر دارد؟

روش تحقیق

در این تحقیق، جهت دستیابی به اهداف مورد نظر، از روش‌های پیمایشی (روش زمینه‌یابی با هدف‌های توصیفی-اکتشافی) و روش توصیفی-تحلیلی از طریق بررسی و تحلیل نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری شهر ساحلی نوشهر استفاده شده‌است. همچنین داده‌های آماری از طریق ضریب همبستگی اسپیرمن تجزیه و تحلیل شده‌اند. جامعه آماری، شهر نوشهر است که با توجه به جمعیت شهرستان نوشهر در سال ۱۳۸۵ (۴۲/۱۷۵)، طبق جدول مورگان از بین شهروندان نوشهر، ۳۵۰ نفر انتخاب

و استفاده سالم و بهینه از دریا و با مدیریت و کنترل صحیح نیروهای متخصص امکان‌پذیر است.

مبانی نظری گردشگری ساحلی شهری

در خصوص مبانی نظری گردشگری ساحلی شهری دو راهبرد تأثیرگذار وجود دارد:

۱. گردشگری ساحلی به‌عنوان راهبردی برای توسعه شهری: در این رویکرد گردشگری ساحلی، به‌دلایل زیر، موتور توسعه معرفی شده‌است:

الف) گردشگری ساحلی منبع شغل و درآمد است.

ب) این نوع گردشگری زنجیره‌ای از فعالیت‌های اقتصادی و خدماتی را به‌وجود می‌آورد.

ج) از منابع محیطی موجود در شهرهای ساحلی بهره‌برداری می‌شود.

د) گردشگری شهری تقاضای صنایع دستی، هنرهای سنتی و فعالیت‌هایی را که نیاز به نیروی کار بیشتری دارند، بالا می‌برد.

۲. گردشگری ساحلی به‌عنوان ابزاری برای توسعه پایدار و حفاظت از منابع طبیعی: در این رویکرد رابطه سه‌گانه میان جامعه میزبان، سرزمین آن، جامعه میهمان و صنعت گردشگری برقرار است. گردشگری ساحلی می‌تواند سهمی در متنوع‌سازی اقتصادی توسعه پایدار داشته‌باشد و با ایجاد اشتغال و درآمد موجب توسعه مناطق توسعه‌نیافته گردد. ابعاد گردشگری پایدار از بُعد اقتصادی منجر به ایجاد فرصت‌های پایدار درآمدی برای اجتماعات محلی می‌شود. از بُعد اکولوژیکی نیز در جهت حفاظت محیط زیست حرکت می‌کند. همچنین به ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی مربوط می‌شود که موجب حفظ یا تغییر وضع موجود می‌شوند (Aronsson, 1994: 77).

توسعه پایدار گردشگری^۱

در تعریفی اجمالی از توسعه پایدار می‌توان آن را توسعه‌ای

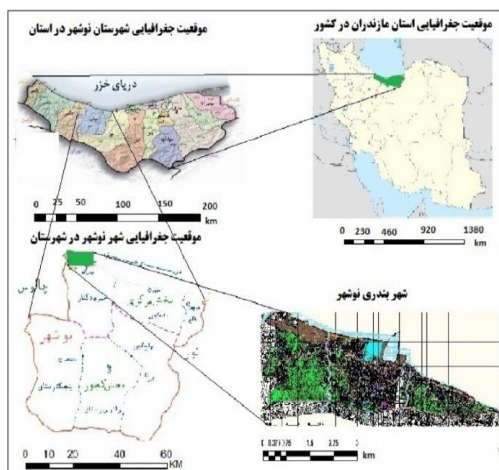
زیرساخت‌های جهانگردی منطقه پرداختند و سپس آن‌ها را با هم تلفیق کردند. نتایج ارزیابی منابع به‌صورت نقشه‌ای ارائه شد و این نقشه‌ها در فرایند برنامه‌ریزی برای منطقه ساحلی مرکزی غرب استرالیا استفاده شدند (Priskin, 2001: 637).

۵. در حوزه کارائیب با بازنگری در طرح، فعالیت‌هایی برای توسعه بلندمدت و پایدار توریسم به‌شرح زیر صورت گرفت: تأمین اتفاق نظر بین تمام گروه‌های ذینفع و تمام سطوح دولتی و محلی در جهت تحقق نگرش مثبت و پیشگیرانه نسبت به توریسم و ایجاد اعتقادی مثبت به حفظ میراث فرهنگی گذشتگان و حفاظت از محیط زیست و منابع کشور از طریق مشارکت عمومی گسترده (World Bank, 2000: 30-35).

۶. احمد حشمتی (۱۳۸۸) در مقاله‌ای تحت عنوان نقش مدیریت شهری در توسعه توریسم پایدار، بر این اعتقاد است که اگرچه در شهرها نهادهای متعددی برای توسعه گردشگری و گسترش آن فعالیت دارند ولی تمام آن‌ها به‌صورت جداگانه و موازی حرکت می‌کنند. بنابراین پیشنهاد می‌شود که مدیران شهرها در زمینه تأسیس نهاد جداگانه در سطح شهرها که فقط به امور مربوط به گردشگری رسیدگی نمایند به اتفاق نظر دست یابند.

۷. علی مؤمن‌لو (۱۳۸۷) در تحقیق خود با عنوان مدیریت شهری در توسعه پایدار میراث فرهنگی و گردشگری شهری، چنین نتیجه گرفته‌است که مدیریت در توسعه گردشگری تاریخی و اقتصاد و فرهنگ شهری نقش به‌سزایی دارد و مدیریت یکپارچه مهم‌ترین عامل در توسعه گردشگری شهری به‌شمار می‌رود.

۸. بهاره رضایی (۱۳۸۸) در تحقیق خود با عنوان راهکارهای توسعه پایدار گردشگری ساحلی (مطالعه موردی: شهر بابلسر) بر این باور است که دستیابی به توسعه پایدار گردشگری ساحلی که هدف نهایی آن عدالت است، با ایجاد امکانات، تسهیلات و انجام تبلیغات برای شناساندن چگونگی دستیابی

شکل ۱. نقشه موقعیت شهر نوشهر نسبت به شهرستان، استان و کشور

جاذبه های گردشگری شهرستان نوشهر

شهر نوشهر به دلیل قرارگرفتن در ناحیه معتدل با میزان بارندگی سالانه بیش از ۸۰۰ میلیمتر، متوسط دمای ۲۰ درجه سانتیگراد و رطوبت نسبی ۹۰ درصد، محیط مساعدی جهت گذراندن اوقات فراغت است. این ناحیه، به همراه دیگر عوامل مناسب از قبیل قرارگیری در کنار جنگل های انبوه و سرسبز، داشتن سواحل زیبا و آرام و دوربودن از مناطق شهری آلوده، جاذب جمعیت است و باعث آرامش و تسکین اعصاب گردشگران می شود (جدول ۱).

دانشت در جهت تأمین مستمر نیازها و رضایتمندی افراد همراه با افزایش کیفیت زندگی انسان (Allen, 1980: 15). توسعه پایدار گردشگری توسعه ای است که در آن توازن و تعادل، حفظ ارزش ها و کیفیت اخلاقیات و اصول اقتصادی و نیز مزیت های اقتصادی لحاظ شده است و سعی می شود تا توسعه ای متعادل و همه جانبه جایگزین توسعه صرفاً اقتصادی گردد (Alvani, 1993: 10). باتلر در سال ۱۹۹۳، اذعان داشت که گردشگری پایدار، آن نوع گردشگری است که بتواند در یک محیط و در زمان نامحدود ادامه یابد و از نظر انسانی و فیزیکی به محیط زیست آسیب نرساند و تا بدان حد فعال باشد که به توسعه سایر فعالیت ها و فرایندهای اجتماعی لطمه نزند (Butler, R. W, 2000: 29). مدیریت شهری الگویی است که برای مدیریت و توسعه سکونتگاه های شهری اعم از شهرهای کوچک و بزرگ و مادر شهرها مطرح می گردد و حکومت می تواند از طریق آن، توسعه مشارکتی و پایدار پدید آورد (Bakhshi, 2008: 6). همچنین مدیریت شهری، مدیریتی است که به عنوان چارچوب سازمانی توسعه شهر، به سیاست ها، برنامه ها، طرح ها و عملیاتی اطلاق می شود که بتوانند رشد جمعیت را با دسترسی به زیرساخت های اساسی مانند مسکن و اشتغال کنترل کند (Razavyan, 2008: 50).

موقعیت جغرافیایی شهر نوشهر

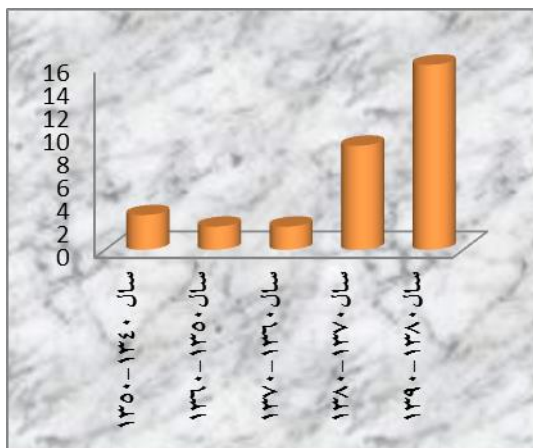
بندر نوشهر، با وسعت ۷۵۲ هکتار، از نظر جغرافیایی در ۵۱ درجه و ۲۹ دقیقه طول شرقی و ۳۶ درجه و ۴۰ دقیقه عرض شمالی واقع شده است. این بندر نزدیک ترین شهرستان به نوشهر و چالوس است (شکل ۱). فاصله نوشهر تا مرکز استان (ساری) ۲۴۰ کیلومتر و تا تهران ۱۹۵ کیلومتر است. رود ماشلک از میان شهر نوشهر می گذرد و به دریای مازندران می ریزد. جمعیت نوشهر، طبق آخرین سرشماری سال ۱۳۸۵ برابر با ۴۲۱۷۵ نفر است (Statistical Yearbook of Mazandaran, 2009: 15).

جدول ۱. جاذبه‌های گردشگری شهرستان نوشهر

نام	مشخصات
بخش مرکزی	
پارک جنگلی سی‌سنگان	این پارک جنگلی با مساحت ۶۰۲ هکتار در ۲۰ کیلومتری شرق شهر نوشهر بر سر راه ارتباطی نوشهر به نور قرار دارد. ویژگی بارز این مجموعه نزدیکی جنگل به دریا و وجود امکانات خدماتی و رفاهی برای گردشگران است (Housing and Urban Development, 2003: 67).
مجتمع توریستی، تفریحی، اقامتی سیترا	مجتمع مورد نظر در ضلع شمالی شهر بندری نوشهر و در مجاورت دریا قرار دارد و با توجه به تلاش‌های شهرداری نوشهر، امکانات خدماتی و رفاهی مناسبی برای گردشگران در این مجتمع فراهم شده است (Municipal noshahr, 2009: 45).
بندر نوشهر	بندر نوشهر یکی از مهم‌ترین بنادر اقتصادی و تجاری ایران و نزدیک‌ترین بندر به تهران است. این بندر با ۲۰۰ کیلومتر فاصله، مجهز به خطوط هوایی است (PBO, 2006: 38).
چشمه گردو	چشمه گردو در فاصله ۵ کیلومتری جنوب نوشهر و در روستای سنگ تجن واقع شده است. این چشمه یکی از مناظر زیبا و دیدنی شمال ایران است که آب شرب شهرستان‌های نوشهر و چالوس و همچنین اکثر روستاهای اطراف را تأمین می‌کند. اطراف این چشمه پوشیده از پوشش گیاهی متنوع است که منظره اعجاب‌انگیزی را ایجاد کرده است (Berber Consulting Engineers, 1968: 30).
روستای ساحلی جنگلی نجارده	روستای نجارده، با امکانات رفاهی، در ۷ کیلومتری نوشهر واقع شده است. این روستا، در دل جنگل، آبشاری منحصر به فرد دارد که یکی از دیدنی‌ترین آبشارهای ایران به‌شمار می‌رود. طول این آبشار به ۳۲ متر می‌رسد. این روستا به‌عنوان دومین روستای اینترنتی ایران لقب گرفته است (Housing and Urban Development, 2003: 62).
بازار روز شهر نوشهر	شرایط خاص بناهایی این بازار و همچنین نحوه فروش ماهی به سبک چوب‌زدن، مناظر زیبایی را برای گردشگران خلق می‌کند (PBO, 2006: 43).
فضاهای روستایی	بعضی از روستاها به دلیل داشتن طبیعت شگفت‌انگیز، جاذبه‌های تاریخی قابل توجهی به وجود می‌آورند.
سد خاکی روستای ملاکلا	روستای ملاکلا در وسط جنگل واقع شده است. سد خاکی این روستا با جزیره‌ای کوچک در داخل آن، فضای رویایی را به وجود آورده است (Housing and Urban Development, 2003: 74).
سد خاکی آویدار	سد خاکی آویدار در فاصله ۳۰ کیلومتری شرق شهر نوشهر قرار دارد. در این سد امکانات تفریحی مناسبی مانند ماهیگیری، اسب‌سواری، دوچرخه‌سواری، قایق‌سواری از نوع پدالی و موتوری وجود دارد.
امامزاده سید نبی	این امامزاده در روستای علویکلا در بخش مرکزی شهرستان نوشهر واقع شده است و در بین اهالی روستاهای اطراف ارزش مذهبی زیادی دارد.
جاذبه‌های دیگر	غار چیلک چلندر، گلخانه نیرنگ، مجتمع ورزشی صلاح‌الدین کلا و همچنین پیست کارتینگ، خیابان فرودگاه، باغ نوید و غیره
بخش کجور	
دریاچه خضر نبی	دریاچه خضر نبی در ارتفاعات جنوب شهرستان نوشهر و در جنوب روستای بیلاقی نیمور واقع شده است. این دریاچه در میان جنگل قرار دارد و بنا به اعتقاد بومیان تقدس مذهبی دارد. وسعت آن کمتر از نیم‌هکتار، ژرفای آن حدود ۵ متر و آب آن شیرین است (Cultural Heritage and Tourism, 2010: 27).
دیو چشمه	دیو چشمه نیز در مسیر کجور قرار دارد که به علت آب بسیار فراوان و گوارا به دیو چشمه معروف شده است. این چشمه از جمله اماکن مهم جذب مسافر است.
موزه مردم‌شناسی و باستان‌شناسی کندلوس	روستای زیبای کندلوس با آب و هوای بیلاقی در دامنه سبز و خرم رشته کوه‌های البرز در منطقه کجور نوشهر واقع شده است. در این روستا، فرهنگسرای با اقامتگاه، رستوران، فروشگاه‌های مختلف، پارک بازی، کتابفروشی، ساختمان‌های زیبا و بسیار دیدنی وجود دارد که جالب‌ترین قسمت آن موزه مردم‌شناسی و باستان‌شناسی است. بنای زیبایی آن با الهام از داستان‌های شاهنامه ساخته شده است. همچنین مزارع گیاهی دارویی کندلوس با فراورده‌های بسیار متنوع از دیگر جاذبه‌های این منطقه به‌شمار می‌آید (Cultural Heritage and Tourism, 2010: 21).

فعالیت مهم مدیریت شهری، طرح مجتمع توریستی، تفریحی و اقامتی سیترا است که ساخت آن در سال‌های اخیر و به مدیریت شهری نوشهر در زمینی به مساحت ۱۸/۵ هکتار واقع در ضلع شمالی شهر و در ساحل زیبا و ماسه‌ای دریایی خزر

اقدامات عمرانی مدیریت شهری در زمینه توسعه زیرساخت‌های گردشگری در شهر نوشهر با توجه به مشاهدات میدانی و همچنین مصاحبه با مسئولان شهری در نوشهر مشخص شد که مهم‌ترین و به‌نوعی تنها

شکل ۲. نمودار روند رشد مراکز گردشگری و خدماتی شهر نوشهر طی دوره‌های زمانی (یافته‌های تحقیق)

یافته‌های تحقیق

نوشهر به دلیل داشتن شرایط خاص جغرافیایی و سواحل مناسب، همه ساله شمار زیادی از مسافران داخلی و خارجی را جذب می‌نماید. وجود بندر نیز بر اهمیت این شهر افزوده است. گسترش جریان‌های گردشگری در منطقه مذکور و نیز فقدان برنامه‌ریزی و مدیریت کارآمد، اثرات مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی و محیطی را در پی داشته است. هم‌اکنون شهر نوشهر با مسائلی نظیر تغییرات شدید کاربری اراضی و پیامدهای اکولوژیکی آن، ساخت‌وسازهای بی‌رویه، افزایش کاذب قیمت اراضی و بورس‌بازی آن، افزایش نابرابری اقتصادی و اجتماعی در بین ساکنین شهری، آلودگی صوتی، تخریب حریم منابع طبیعی نظیر دریا و مانند آن روبه‌رو گردیده‌است. از این‌رو مدیران شهری لزوم بررسی اثرات مثبت و منفی صنعت گردشگری را درک کرده و آن را امری ضروری در جهت بهبود تأثیرات منفی از طرف جامعه میزبان و در نهایت دستیابی به توسعه گردشگری پایدار قلمداد کرده‌اند. این پژوهش با هدف افزایش اثرات مثبت گردشگری و سوق دادن این صنعت در جهت تحولی شگرف مورد مطالعه قرار گرفته‌است. برای بررسی این اهداف سؤالاتی تعیین شده‌است که از طریق آن‌ها می‌توان به تحلیل نتایج آزمون‌های استنباطی مرتبط پرداخت.

آغاز شده است. سایت موردنظر می‌تواند پاسخگوی نیازهای استفاده‌کنندگان مختلف گردشگری، اعم از گردشگران داخلی و خارجی و همچنین شامل ارائه سیستم مدیریت جامع گردشگری بشود. این مکان، از سویی دیگر، نقطه قوتی است برای توان اعتباری و اقتصادی شهرداری نوشهر تا در جهت استفاده‌های فرهنگی و اجتماعی و عمرانی شهری و خدمات-رسانی برتر و ایجاد تفرجگاه‌های بیشتر و به‌منظور ارتقای سطح کیفی و کمی رفاه عمومی به‌کار گرفته‌شود. این مجموعه با توانایی‌های محیطی و خدماتی و موقعیت مکانی که دارد، می‌تواند به‌عنوان ساختار جدید فضایی منطقه (بر اساس طرح آمایش منطقه‌ای- سرزمینی) فضایی مکمل فضاهای دیگر منطقه‌ای و همچنین فضای تفریحی-اقامتی مجهز به امکانات متناسب ایجاد نماید.

اقدامات عمرانی بخش خصوصی در زمینه توسعه زیرساخت‌های گردشگری در شهر نوشهر

طی سال‌های گذشته شاهد رشد مراکز خدمات گردشگری و پذیرایی قابل قبولی از طرف بخش خصوصی در شهر نوشهر بوده‌ایم. هر چند مالکان این مراکز از تسهیلات بانکی و حمایت سازمان‌های دولتی استفاده کرده‌اند اما چون انگیزه اصلی احداث این مراکز از طرف بخش خصوصی بوده، در این تحقیق مراکز مذکور از اقدامات عمرانی سازمان‌های دولتی و مدیران شهری در زمینه توسعه زیرساخت‌های گردشگری جدا شده و در یک بخش جداگانه مورد بررسی قرار گرفته‌اند. هم‌اکنون تعداد ۳۲ مرکز خدمات گردشگری و پذیرایی در سطح شهر نوشهر وجود دارد که این تعداد شامل انواع هتل‌ها، هتل‌ها، هتل‌آپارتمان‌ها، مهمان‌سراها، مجتمع‌های اقامتی توریستی، رستوران‌های مهم و مجموعه‌های تفریحی-توریستی و اقامتی است. در یک تقسیم‌بندی کلی از نظر زمان ساخت و شروع فعالیت این مراکز به این نتیجه می‌رسیم که ۶ مرکز از کل این ۳۲ مرکز، طی سال‌های قبل از ۱۳۶۸ فعالیت داشته‌اند. همچنین تعداد ۷ مرکز دیگر نیز از سال‌های ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۸ کار خود را آغاز نموده‌اند و در نهایت ۱۹ مرکز، از سال‌های ۱۳۷۸ تا به‌حال احداث و افتتاح شده‌اند (شکل ۲).

جدول ۲. ضریب همبستگی بین ویژگی‌های مدیران شهری و توسعه پایدار

آزمون	متغیر	شاخص	شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری
Spearman's rho	ویژگی‌های مدیران شهری	Correlation Coefficient	۰/۲۷۴**
		Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰
		N	۳۵۰

** P<0/01

ناشی از گردشگری (افزایش تعداد و نوع سطل‌های زباله در سطح شهر و کنار ساحل، افزایش برنامه‌های فرهنگی در راستای مقابله با آلودگی محیط‌های تفریحی و غیره)، افزایش نشان داده است. بنابراین ویژگی‌های فردی بالای مدیران شهری، می‌تواند تأثیر مثبتی بر توسعه پایدار گردشگری داشته‌باشد. جهت بررسی بیشتر رابطه بین ویژگی‌های مدیران شهری و توسعه پایدار گردشگری، سؤالاتی در این زمینه از نمونه‌ها پرسیده شد که نتایج آن بدین صورت است: در این راستا متغیرهای تجربه (۲۴٪) و تحصیلات (۱۹٪) و بومی بودن مدیران (۱۲/۶٪) بیشترین سهم را از سوی پاسخگویان در بین ویژگی‌های تأثیرگذار بر مدیریت پایدار گردشگری را به‌خود اختصاص داده است.

جدول فوق، ضریب همبستگی اسپیرمن بین ویژگی‌های مدیران شهری و توسعه پایدار را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج به‌دست آمده، ضریب همبستگی بین ویژگی‌های مدیران شهری و توسعه پایدار گردشگری ۰/۲۷۴ است که در سطح ۹۹ درصد (P<0/01) رابطه مثبت معنادار وجود دارد.

نتایج حاصل از یافته‌های تحقیق و آزمون آماری فوق بیانگر آن است که طی دوره زمانی مورد بررسی در این پژوهش، یک مدیر باید ویژگی‌هایی مانند تحصیلات بالا، تخصص، تجربه و سابقه و بومی بودن داشته‌باشد. از طرف دیگر برخی شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری، از جمله رشد کمی گردشگران وارد شده به شهر، توزیع مناسب تعداد گردشگران در فصول مختلف، افزایش سطح تبلیغات جاده‌های شهری و بین‌شهری، افزایش سطح کمی و کیفی برنامه‌های جلوگیری از آلودگی‌های

جدول ۳. ضریب همبستگی بین مدیریت زیرساخت‌های گردشگری با توسعه پایدار گردشگری

آزمون	متغیر	شاخص	شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری
Spearman's rho	مدیریت زیرساخت‌های گردشگری	Correlation Coefficient	۰/۴۶۴**
		Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰
		N	۳۵۰

** P<0/01

توسعه گردشگری پایدار ۰/۴۶۴ است که در سطح ۹۹ درصد (P<0/01) معنادار است. مثبت بودن ضریب همبستگی، نشان می‌دهد که خوب بودن وضع زیرساخت‌های گردشگری از جمله دسترسی به برق، آب لوله‌کشی، مخابرات، سرویس‌های بهداشتی و غیره در شهر نوشهر تأثیر مثبت مستقیمی در افزایش شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری می‌گذارد.

در این آزمون از متغیرهایی مانند احداث زیرساخت‌های ساحلی اعم از ساخت معابر جهت سهولت دسترسی به دریا و دسترسی به منابع آب در ساحل، دسترسی به انرژی در نوار ساحلی و همچنین چراغانی و زیباسازی سواحل با شاخص‌های توسعه پایدار گردشگری که در آزمون قبلی به آن‌ها اشاره شد، استفاده شده است. بر اساس نتایج به‌دست آمده از آزمون فوق، ضریب همبستگی بین مدیریت زیرساخت‌های گردشگری و

جدول ۴. ضریب همبستگی بین کاربری اراضی ساحلی و توسعه پایدار گردشگری ساحلی

آزمون	متغیر	شاخص	شاخص های توسعه پایدار گردشگری
Spearman's rho	کاربری اراضی ساحلی	Correlation Coefficient	۰/۰۹۶
		Sig. (2-tailed)	۰/۰۷۴
		N	۳۵۰

نتایج به دست آمده، ضریب همبستگی اسپیرمن بین کاربری اراضی ساحلی و توسعه پایدار گردشگری ۰/۰۹۶ است، که نشانگر عدم رابطه بین این دو متغیر است.

جهت بررسی رابطه بین کاربری اراضی ساحلی با توسعه پایدار گردشگری، از متغیرهای سطح کاربری های خدماتی، تفریحی در نوار ساحلی، در دوره های مختلف با برخی از شاخص های توسعه گردشگری پایدار، استفاده شد. بر اساس

جدول ۵. ضریب همبستگی بین تسهیلات گردشگری و توسعه پایدار گردشگری ساحلی

آزمون	متغیر	شاخص	شاخص های توسعه پایدار گردشگری
Spearman's rho	تسهیلات گردشگری	Correlation Coefficient	۰/۳۳۳**
		Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰
		N	۳۵۰

** P<0/01

در این آزمون، از متغیرهایی مانند وضع زیرساخت ها و تسهیلات گردشگری از جمله تعداد رستوران ها، پلاژها، کمپین ها، هتل ها، هتل ها، مجتمع های خدماتی توریستی و غیره در مقاطع زمانی متفاوت با برخی از شاخص های توسعه پایدار گردشگری در این سال ها استفاده شده است. بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون فوق، ضریب همبستگی بین تسهیلات گردشگری و توسعه گردشگری پایدار ۰/۳۳۳ است که در سطح ۹۹ درصد (P<0/01) معنادار است. بنابراین بهبود وضع کمی و کیفی زیرساخت ها و تسهیلات گردشگری در شهر نوشهر تأثیر مثبت مستقیم در توسعه پایدار گردشگری در این می گذارد.

در این آزمون، از متغیرهایی مانند وضع زیرساخت ها و تسهیلات گردشگری از جمله تعداد رستوران ها، پلاژها، کمپین ها، هتل ها، هتل ها، مجتمع های خدماتی توریستی و غیره در مقاطع زمانی متفاوت با برخی از شاخص های توسعه پایدار گردشگری در این سال ها استفاده شده است. بر اساس نتایج به دست آمده از آزمون فوق، ضریب همبستگی بین تسهیلات گردشگری و توسعه گردشگری پایدار ۰/۳۳۳ است که در سطح ۹۹ درصد (P<0/01) معنادار است. بنابراین بهبود وضع کمی و کیفی زیرساخت ها و تسهیلات گردشگری در شهر نوشهر تأثیر مثبت مستقیم در توسعه پایدار گردشگری در این می گذارد.

جدول ۶. ضریب همبستگی بین برنامه ریزی محلات ساحلی در گردشگری پایدار شهری

آزمون	متغیر	شاخص	شاخص های توسعه پایدار گردشگری
Spearman's rho	برنامه ریزی محلات ساحلی	Correlation Coefficient	۰/۲۵۹**
		Sig. (2-tailed)	۰/۰۰۰
		N	۳۵۰

** P<0/01

اثرات مثبت و منفی اقتصادی، اجتماعی و محیطی را به همراه داشته است. از این رو از این رو بررسی اثرات مثبت و منفی صنعت گردشگری در منطقه مورد مطالعه در جهت بهبود تاثیرات منفی درک شده از سوی جامعه میزبان و در نهایت دستیابی به توسعه گردشگری پایدار امری ضروری برای مدیران شهری به نظر می رسد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات مستخرج از داده های میراث فرهنگی و شهرداری نوشهر به همراه نتایج پرسشنامه ها با استفاده از مدل ضریب همبستگی اسپیرمن، گویای این مطلب است که هر اندازه یک مدیر ویژگی های شخصی مانند تحصیلات بالا، بومی بودن، تجربه و سابقه و مهارت در امر گردشگری و نیز شناخت کامل از جاذبه های گردشگری منطقه داشته باشد، قادر است بر توسعه پایدار گردشگری تأثیر مثبت گذاشته و این صنعت را به سمت ایجاد اشتغال و درآمد پایدار و حفظ محیط طبیعی سوق دهد. همچنین بر اساس یافته های تحقیق، برنامه ریزی و احداث زیرساخت های گردشگری در نوار ساحلی اعم از ساخت معابر جهت سهولت دسترسی به دریا، دسترسی به منابع آب در ساحل، دسترسی به انرژی در نوار ساحلی و همچنین چراغانی و زیباسازی سواحل، اثرات مثبت فزاینده ای بر افزایش شاخص های توسعه گردشگری پایدار خواهد داشت.

راهکارها

راهکارهای ذیل در نقش مدیریت شهری در توسعه پایدار گردشگری در شهر ساحلی نوشهر پیشنهاد می شود:

۱. ایجاد شورای سیاست گذاری صنعت گردشگری، متشکل از نمایندگان شهرداری، منابع طبیعی، محیط زیست، ثبت و اسناد، معاونت برنامه ریزی استانداری، راه و ترابری، استانداری، میراث فرهنگی، اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی و غیره به نحوی که در تدوین اهداف، راهبردها و برنامه های اجرایی با مؤثر باشد؛
۲. استفاده نیروهای متخصص و کارآمد در امر گردشگری

در این آزمون از داده های متغیرهای برنامه ریزی محلات ساحلی در سال های مختلف مانند تعداد تعاونی های گردشگری، بازارچه های ساحلی و تعداد نمایشگاه های صنایع دستی از یک سو و شاخص های توسعه پایدار گردشگری از سوی دیگر استفاده شده است. براساس نتایج به دست آمده، همبستگی مثبت معناداری بین برنامه ریزی محلات ساحلی و گردشگری پایدار شهری وجود دارد و میزان سهم برنامه ریزی محلات ساحلی بر گردشگری پایدار شهری ۷٪ است. ضریب همبستگی اسپیرمن بین برنامه ریزی توسعه محلات ساحلی و توسعه گردشگری پایدار ۰/۲۵۹ است که در سطح ۹۹ درصد ($P < 0/01$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بنابراین می توان اذعان داشت که برنامه ریزی محلات ساحلی تأثیر به سزایی در گردشگری پایدار شهری دارد.

بحث و نتیجه گیری

توسعه گردشگری و حفظ منابع کمیاب و با ارزش محیطی در نواحی ساحلی نیازمند برنامه ریزی دقیق، پایدار و استفاده از مدیریت توانمند در راستای تقویت و توسعه زیرساخت های شهرهای ساحلی است. با اینکه ایران از لحاظ تعداد جاذبه های گردشگری در زمره ده کشور اول است و از لحاظ تنوع زیستی و تنوع جاذبه های طبیعی رتبه پنجم جهان را دارد ولی از لحاظ پذیرش گردشگری و ایجاد درآمد همواره رتبه ای پایین تر از ۶۰ و از نظر هزینه گردشگری نیز رتبه ای بعد از ۴۰، داشته است. بنابراین پیشنهاد می شود با شناسایی توانایی های گردشگری در نواحی مختلف کشور از جمله نواحی ساحلی شهری، اقدامات و برنامه های مفیدی جهت استفاده بهینه از این پتانسیل ها و همچنین توسعه و گسترش اثرات مثبت گردشگری با کمک مدیران شهری در این نواحی صورت بگیرد. نوشهر به دلیل شرایط خاص جغرافیایی و سواحل مناسبی که دارد، هر ساله شمار زیادی از مسافران داخلی و خارجی را جذب می نماید. وجود بندر نیز بر اهمیت این شهر افزوده است. گسترش جریان های گردشگری در منطقه مذکور و نیز فقدان برنامه ریزی و مدیریت کارآمد،

۹. تدوین برنامه جامع توسعه صنعت گردشگری در منطقه چالوس و نوشهر؛

۱۰. توجه به اصول زیرساخت ها و امکانات لازم برای توسعه گردشگری؛

۱۱. اصلاح تصورات و برداشت های نادرست و منفی از گردشگری با ارائه آگاهی، تحلیل و بیان واقعیت؛

۱۲. تربیت کادر متخصص و ارائه آموزش های لازم به آنها.

۱۳. ایجاد مجتمع های تفریحی-توریستی متناسب با معماری بومی منطقه؛

۱۴. ایجاد بازارچه های ساحلی گردشگری و معرفی توانمندی های منطقه؛

۱۵. اعمال مدیریت قوی در راستای کنترل و نظارت بر ساخت و سازهای ساحلی با تأکید بر محدود کردن کاربری های مسکونی و سوق دادن آنها به سمت توسعه کاربری های توریستی ساحلی.

و مدیریت در نهادهای مرتبط؛

۳. فرهنگ سازی در زمینه باور نقش گردشگری در توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در بین مسئولین، برنامه ریزان و دست اندرکاران؛

۴. اقدامات تبلیغاتی و خدمات رسانی جهانگردی در شهر نوشهر؛

۵. ساخت و راه اندازی، بروزرسانی سایت اینترنتی، ویژه معرفی جاذبه ها و مناطق گردشگری شهر نوشهر؛

۶. اختصاص تعدادی تابلوی بزرگ تبلیغات (بیلبوردها) جاده ای برای معرفی مکان های اقامتی و توریستی شهر نوشهر در تمام طول سال؛

۷. تهیه نقشه و بروشور گردشگری از مناطق دیدنی شهر نوشهر؛

۸. برگزاری مسابقات مختلف ورزشی، علمی، فرهنگی و غیره؛

References

- Allen .R. (1998), How to save world kogan paye London.
- Aronsson, Lars, (1994), Sustainable tourism System, Exampel of Sustainable Rural tourism in Sweden", in Bramwell & B. Lane (Eds), Rural tourism and Sustainable Rural development, Celevedon, Channel, View publication, 1994, P.77.
- Assessment of biophysical conditions and their implications for future tourism development. Journal of Environmental Management, No 85 (4), P. 999-1008.
- Bender, MY. (2008), Development of criteria and indicators for evaluating forest-based ecotourism
- Brown, Etal. (2000), making construction and development unpeg.
- Butler R.W, (1996), Ecotourism has it a achieved maturity or has the bubble burst? Keynote address pacific Rim tourism 2000 Roomuu Newezealand 4. Destinations: A Delphi study. M.Sc. Thesis of West Virginia University, P.142.
- Ghazi of 1998, an analysis of the water situation and development of tourism in the province, Journal of Human Sciences, University of Sistan and Baluchestan, Ghanbari, Vol. 5, (2004), "village tourism is a way to attract tourists", a monthly free zones, No. 148, Tehran.
- House and Research, (2003), Evaluation of Tourism & Touring Organization (2000 - 1997), Vol. 8, No. 29, Majlis Research Center, Tehran.
- Governor of Mazandaran. (2009), Iran Statistical Yearbook, Department of Planning.
- Part, A, (2008), the integrated management of sustainable development of coastal cities (case study: Babolsar), Master's thesis, University of Surrey light message.
- Housing and Urban Development, (2003), detailed design (revised) Noshahr

- Architecture and Civil Engineering Consulting research.
12. Cultural Heritage and Tourism Organization (2010), Tourist Guides of Mazandaran province, publication of Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism of the province.
 13. Municipal Noshahr, (2009), Comprehensive Plan tourist complexes, recreational and residential Noshahr Sitra.
 14. Ibrahim, A. Ismail A. 2010, Effect of promotions to attract tourists, Journal of Geography and Development, No. 17, Spring.
 - Gift, S. 1386, the city's tourism and its role in Islamic geography, Islamic Azad University City.
 15. Inter-American Development Bank, (2000). Resource Participation of World Bank, World Bank, P. 123-140.
 16. Kerjencie, R.V., Morgan .D.V. (1970), Determining sample size for research activities?, Educational and psychological, No. 30, P. 607-610.
 17. Mustafa, Z.(2005), "Ecotourism in Iran, monthly free zones", number 466165, Tehran.
 18. Mustafa Z. (2006), "rural tourism with an emphasis on free zones", a monthly free zones, number 170169, Tehran.
 19. Mahdavi, D, (2003), The role of tourism in rural areas of urban development, the master, Tarbiat Modarres University.
 20. Perac, D. (1989), Tourist Development , Landon : Longman.
 21. Perspective of the resource, (2006), community and tourism. Tourism Management, 27(4), P. 640-653.
 22. Priskin, J. (2001), Assessment of natural resources for nature-based tourism: the case of the central coast region of Western Australia. (2005), Landscape and Urban Planning, 22(6), P.637-648.
 23. Rezaei, S. (2009), the sustainable development of coastal tourism strategies, case study BABOLSAR sun site.
 24. Razavi, M. (2002), the management of urban development, publishing new link. PBO 1385, social economic report Noshahr city.
 25. Survival, H., (1387), "Methods of promoting tourism in the current economic crisis", the weekly gamers, Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization, No. 183, Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization.
 26. Heshmati, A. and Mansouri, H. (2009), urban management role in the development of sustainable tourism, the National Conference of Geographic Sciences, Urmia Central Western, Payam Noor University.
 27. Teh, L. and A.S., Cabanban. (2007). Planning for sustainable tourism in southern Pulau Banggi: An
 28. Tsaor, S.H., Y.C., Lin, and J.H., Lin .(2006). Evaluating ecotourism sustainability from the integrated
 29. World Bank, The World Bank Participation Sourcebook, Esd, (2000), P. 18-185.
 30. World travel and tourism council. (2001), TSA Reasearch. Year. Summary & Highlights.
 31. WTO .(2001), What tourism managers need?
 32. WTO .2001. Recommendation on tourism statistics. Madrid:WTO.